

ÅRSMELDING 2022

Innhold

DIREKTØREN HAR ORDET	2
HØYDEPUNKTER 2022	3
ÅRSMELDING FRA VEST-AGDER-MUSEET	4
FAGLIGE PRIORITERINGER	4
BESØKSTALL	8
RELEVANT FORMIDLING	9
Pedagogisk virksomhet	9
Nye utstillinger	11
Digital formidling og kommunikasjon	13
Arrangementer 2022	15
MARKEDSARBEID	21
HELHETLIG SAMLINGSFORVALTNING	22
TRYGG IVARETAKING	24
Fotosamlingene/Agderbilder.no	24
Nytt fellesmagasin i Vest-Agder-museet	25
Bygningsvern og vedlikehold ved avdelingene	25
SOLID KUNNSKAPSPRODUKSJON	28
AKTIV SAMHANDLING	30
Internasjonalt nivå	30
Nasjonalt nivå	31
Regionalt og lokalt nivå	32
Støtte og tjenester til eksterne aktører og museer	33

DIREKTØREN HAR ORDET

Det var knyttet stor spenning til hva som ville skje når pandemien var over, ville publikum komme tilbake? Vi er veldig glade for at svaret ble ja – og i fullt monn! 2022 ble avsluttet med publikumsrekord både for museet samlet, og for D/S Hestmanden - Norsk krigsseilmuseum, Kristiansand kanonmuseum og Sjølingstad Uldvarefabrik hver for seg.

At publikum er tilbake er flott i seg selv, men det viser også at museets tilbud er ettertraktet og relevant. Folk opplever at utstillingene som lages og formidlingen som skapes, har betydning for dem. Ett eksempel på dette er D/S Hestmanden - Norsk krigsseilmuseum. I løpet av årets seilaser besøkte neste 21 000 personer skipet. Interessen for krigsseilernes innsats og historier er stadig økende. Det som karakteriserer mange som opplevde krigen tett på kroppen, er at de ikke snakket om det. D/S Hestmanden og Norsk krigsseilmuseum har en viktig oppgave i å formidle de historiene krigsseilerne selv ikke orket, eller rakk, å formidle.

At krigsseilernes historier og krigshistorien fortsatt er aktuell, vises også gjennom publikums mottakelse av kinofilmen «Krigsseileren», hvor D/S Hestmanden var lokasjon for flere av opptakene. Vi ser det samme gjennom museets EU-prosjekt, «Identity on the Line». Vi er stolte over at resultatet fra forskning gjort av sju små eller mellomstore museer kan bli nyttegjort av EU i arbeidet med andre flyktningkriser. Prisen *European Museum Academy Awards* er en anerkjennelse av dette.

Vest-Agder-museet er opptatt av å ta i bruk nye metoder i formidlingen. Hvordan ville det være å møte en person i dag, som levde for flere hundre år siden? Ved hjelp av ny digital teknologi har vi nå gjenskapt Henrik Wergeland på en slik måte at publikum kan ha direkte dialog med ham!

Vest-Agder-museet er et museum med stor variasjon. Etter iherdig innsats fra et kunnskapsrikt frivillig miljø, ble museets første fly ferdig restaurert og montert i ankomsthallen på Kjevik lufthavn.

Selv om mye har gått bra i 2022, har det også vært utfordringer. Høye strøm- og drivstoffpriser har gjort store innhugg på noen avdelinger. En vesentlig høyere prisvekst enn indeksregulering av tilskudd har gjort en stram økonomi enda mer utfordrende. Med både regional og lokal finansiering på plass, skulle vi gjerne også ha satt spaden i jorda for nytt museumsbygg i året som gikk – dessverre gjenstår fortsatt den statlige andelen.

Bygget som derimot ble ferdig i 2022, var nytt magasin. Nå starter det store arbeidet med å flytte inn, et arbeid som vil strekke seg over flere år. Når det arbeidet er fullført kan vi gjøre samlingene enda mer relevante, slik at enda flere vil besøke museet – både som attraksjon og kunnskapsbase.

HØYDEPUNKTER 2022

- Besøksrekord i Vest-Agder-museet
- Rekord i antall arrangementer
- Nytt magasin ferdigstilt
- Prisen *European Museum Academy Awards* til Vest-Agder-museet og «Identity on the Line»
- D/S Hestmanden – Deltakelse i storfilmen «Krigsseileren»
- Er dette virkelig? Møte med en digital Henrik Wergeland på Gimle Gård
- Museets første fly, Miles Gemini, er ferdig restaurert og montert i ankomsthallen på Kjevik lufthavn
- Ryddeaksjon i Nodeviga i samarbeid med flere dykkerklubber
- 3D-skanning av antikvariske bygg på Kristiansand museum
- Vandreutstillingen «Det snakker vi ikke om» og «Identity on the Line»-utstillingene
- Setesdalsbanen: 156 meter langt rasoverbygg i Vrengen er restaurert
- Byjubileet Mandal by i 100
- Farsund kunstforenings jubileumsutstilling på Nordberg fort

ÅRSMELDING FRA VEST-AGDER-MUSEET

Vest-Agder-museet er i kontinuerlig utvikling og endring innenfor alle deler av virksomheten. Arbeidet med samlingsforvaltning blir mer strømlinjeformet og digitalisert, det er økt fokus på forskning og kunnskapsutvikling, og publikum involveres stadig mer i museets publikumstilbud. Nye prosjekter bidrar til at Vest-Agder-museet opprettholder og aktualiserer sin relevans både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Utviklingen bidrar både til økt profesjonalitet, men også økt besøk og egeninntjening.

Et av de største pågående prosjektene i museet er realiseringen av nytt museumsbygg på Odderøya i Kristiansand. Bygget skal være et nav i museets samlede virksomhet, formidle regionens maritime historie og samtidig være et bymuseum for Kristiansand. Det nye bygget skal også være en viktig møteplass, både mellom museet og andre kulturhistorisk interesserte grupper, men ikke minst mellom museet og sosiale grupper som ikke bruker museet i dag. Sistnevnte er en viktig del av museets samfunnsrollearbeid.

Museet har i 2022 arbeidet videre med formidlingsplan og innhold i det nye museet, samt å etablere og videreutvikle samarbeidsrelasjoner til andre organisasjoner, lag og foreninger. Bygget er et stort investeringsprosjekt som fordrer statlig, regional og nasjonal finansiering. Ved årsslutt 2022 er regional og lokal finansiering i stor grad på plass, mens den statlige andelen fortsatt gjenstår.

FAGLIGE PRIORITERINGER

Vest-Agder-museet har definert fem tematiske hovedområder i gjeldende strategiske plan:

Militærhistorie, industrihistorie, maritim historie, byggeskikk og besøksstedenes egenhistorie/lokalhistorie. Fokuset gjelder for alle arbeidsområder, dvs. solid kunnskapsproduksjon, helhetlig samlingsforvaltning, trygg ivaretagelse, relevant formidling og aktiv samhandling.

Rollen som *aktiv samfunnsaktør* er den røde tråden og tilnærmingmåten i alt arbeid ved Vest-Agder-museet og museets slagord er «Vi forteller din historie».

Aktiv samfunnsrolle

Med krigen i Ukraina, påfølgende flyktningstrøm og økonomiske nedgangstider, ble Vest-Agder-museets rolle som aktiv samfunnsaktør viktigere i 2022 enn vi hadde forutsett. Spesielt det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line» (I-ON), som museet leder, og som nettopp handler om krig, migrasjon, identitet og overføringer av traumer gjennom generasjoner, ble smertelig aktualisert. «Identity on the Line» og Vest-Agder-museet ble belønnet med den prestisjetunge prisen *European Museum Academy Awards 2022*. Profilen til I-ON er direkte knyttet til Vest-Agder-museets arbeid med samfunnsrolle, museumsetikk og sensitive tema og har utvidet perspektivet fra regionalt og nasjonalt til internasjonalt plan. Resultatene fra de 164 dybdeintervjuene i I-ON, gjennomført i sju land, kan relateres til pågående prosesser i samfunnet.

Sommeren 2022 ble prosjektets internasjonale vandreutstilling vist på Jens Bjørneboes plass i Kristiansand, og en digital versjon av utstillingen er tilgjengelig på nettet.

Vest-Agder-museets eget delprosjekt i I-ON, «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen», handler om de fortsatt tabubelagte historiene etter den tyske okkupasjonstiden; historier som har blitt holdt hemmelige innad i familiene. En egen prosjektgruppe har samlet inn 31 personlige beretninger fra tre generasjoner, og 21 av disse formidles i en vandreutstilling som åpnet 2. februar 2022. Reaksjonene utstillingen er blitt møtt med, viser at så vel skoleungdom som unge og eldre voksne føler seg berørt av de personlige fortellingene, og ikke sjelden ønsker de å dele sin egen historie med oss. Arbeidet med «Det snakker vi ikke om!» har bidratt til et oppfølgende forskningsprosjekt, «Hva skjer med det ufortalte?» som har fått støtte fra Kulturrådet (2021-23).

Utover disse prosjektene er Vest-Agder-museet med sine mange og spredte lokasjoner opptatt av å inkludere lokalbefolkningen i museets arbeid og formidling. Det er en stor pågang av henvendelser til våre fagfolk som gjelder gjenstander, bygninger, kulturlandskap og lokale, historiske hendelser.

Vest-Agder-museet har også i 2022 fulgt opp inkluderingsiltaket med utdeling av årskort til familier med økonomiske utfordringer. Vi har i tillegg en ordning med gratis kort til flyktninger og asylsøkere, som i løpet av 2022 ble erstattet av ordinære årskort. I 2022 leverte vi ut 99 flyktningekort og 223 årskort; fordelt på 157 familiekort, 21 barnekort og 45 voksenkort. Tilsvarende tall for 2021 var 100 flyktningekort og 60 årskort. Den store etterspørselen viser hvor relevante slike tiltak er i krisetider.

Militærhistorie

Vest-Agder-museet bidrar med innspill og rådgivning overfor offentlige og private aktører innenfor militærhistorie og kulturminnevern. I tillegg bidrar museet med ulike typer formidling og foredrag om militærhistoriske tema på Agder.

Aktiviteten på det militærhistoriske feltet var ellers knyttet til ulike prosjekter i 2022:

Kristiansand kanonmuseum:

- Kanonbunker IV er godkjent for å kunne åpnes for publikum. Bunkeren inneholder viktige, originale veggmalier.
- Kunnskapsoverføring: Det arbeides med overføring av informasjon og teknisk, handlingsbåren kunnskap. Gjenstander fra Møvik fort identifiseres og merkes, og et dokumentasjonsprosjekt (film) om kjøringen av kanonen på Møvik er planlagt.
- Kulturminnevern: I nærområdet til Kristiansand kanonmuseum er det i nær framtid planlagt en ny bydel. Vest-Agder-museet har engasjert seg i arbeidet med å ta vare på enkelte særlig viktige bunkere tilhørende det historiske Møvik fort som ligger i de planlagte byggeområdene. To bunkeranlegg har fått særlig fokus: Bunker av type R620 i Kapelldalen og kanonbunker med mannskapsbunker på Krodden.

Odderøya:

- Haubitsanlegget: Arbeidet med å åpne haubitsanlegget for publikum fortsetter, men det mangler finansiering av betongsikring i anlegget.
- Kunnskapsutvikling: Museets militærhistoriker arbeider med en publisasjon, på norsk og engelsk, om Odderøyas militære kulturminner.

Industrihistorie

Vest-Agder-museets arbeid med industrihistorie i 2022 har foregått på ulike plan og områder:

- Nettverksarbeid og prosjekter: Vest-Agder-museet har deltatt i nasjonalt nettverk for «Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie» og «Teknologi- og industrihistorie» og er representert i en arbeidsgruppe for et forskningsprosjekt om tilknytningsformer i arbeidslivet i et historisk perspektiv (støttet av Kulturrådet). Det er inngått intensjonsavtale med Universitetsforlaget om utgivelse av forskningspublikasjonen.
- Minner.no, et treårig kulturrådsstøttet prosjekt, ble formelt avsluttet første kvartal av 2022.
- Ballastbrygga industrihistoriske senter er et samarbeidsprosjekt mellom Lindesnes kommune, Mandals Trebåt- og Motorforening og Marna Motor AS. Selve bygningsmassen ble ferdig istandsatt i 2022, og arbeid med innredning og utstillinger er i gang. Senteret skal åpne sommeren 2023 og er et stort løft for dokumentasjon og formidling av lokal og regional industrihistorie. I forbindelse med dette senteret, har museet samlet inn gjenstander fra ulike industribedrifter i Mandal, for det meste rekvisitter, til bruk i utstillingen.
- Formidling: Vest-Agder-museet har holdt foredrag om kvinner i industrien i Mandal, bl.a. på Mandals kvinnedagsarrangement og i en industrihistorisk foredragsserie knyttet til markering av byjubileet.
- Christianssands Bryggeri (CB): I forbindelse med nedleggelsen i desember 2022, har Vest-Agder-museet dokumentert gjennom film og bilder deler av produksjonen samt startet arbeidet med arbeidslivsintervju blant ansatte.

Maritim historie med vekt på plastbåthistorie

Vest-Agder-museets arbeid med plastbåthistorie i 2022 har foregått på ulike plan og områder:

- Arbeidet med å inkludere plastbåter i *Verneplan for større fritidsbåter* og *Verneplan for små og åpne båter* fortsatte i 2022. Det ble avholdt møter med Forbundet Kysten, Norboat og Oslofjordmuseet.
- Museet får en rekke publikumshenvendelser. En stor del av disse er ønske om bilder og brosjyrer, men også identifisering av båter.
- Vest-Agder-museet overtok arkivet etter Skibspplast i 2020. Arkivet, som deponeres hos Aust-Agder museum og arkiv (AAMA), består blant annet av et komplett tegnearkiv. I løpet av 2022 ble 210 tegninger fra arkivet digitalisert av Vest-Agder-museet. AAMA gjør disse tilgjengelig for publikum på digitalarkivet.no.

Odderøya museumshavn:

- Den flytende utstillingen bestod sommeren 2022 av 21 plastbåter og rundt 30 trebåter.
- Det er inngått en samarbeidsavtale med Bragdøya kystlag om at de disponerer rundt 50 båtplasser i havnen. Disse kan deles ut gratis til medlemmer av kystlaget som har aktuelle trebåter.
- I «PLASTIKK», museets årlige regatta for klassiske plastbåter, deltok 24 båter. I tillegg var det båter og aktivitet på land, blant annet demonstrasjon av byggeteknikk i tre og metall ved Bragdøya kystlag og Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter. I anledning 100-årsjubileet for båtkonstruktør Jan Herman Linges fødsel, var det utstilt flere seilbåter designet av Linge. Det ble satt ny publikumsrekord med rundt 1200 besøkende.
- I løpet av 2022 har museet påbegynt restaureringen av en Skibspplast Sportsmann 13. Denne skal være ferdig til plastbåtrekattaen i 2023.

Bygningsvern og byggeskikk

Med utgangspunkt i sine 102 fredede eller verneverdige bygg er Vest-Agder-museet en kompetanseinstitusjon innen byggeskikk og bygningsvern. Innenfor gjeldende økonomiske rammer skal museets arbeid være knyttet til bygningsvern på egen bygningsmasse, kompetanseheving blant egne håndverkere og overføring av kunnskap internt i museet.

I tillegg skal museet arbeide for eksterne kurs og kompetansespredning i håndverkmiljøet på Agder og rekruttering til restaureringshåndverkerfaget. Dette gjøres gjennom samarbeid med avdeling for kulturminnevern og kulturturisme (tidligere fylkeskonservatoren) i Agder fylkeskommune, Tangen videregående skole, Universitetet i Agder, Fortidsminneforeningen, samt arrangementer som håndverkskafeer og kursvirksomhet. På grunn av pandemien har håndverkerkafeen vært satt på pause, men tas nå opp igjen. Museet, Tangen videregående og Universitetet i Agder – Senter for yrkesfag (SYA) samarbeider om en pilot innen tradisjonell tømring og muligheten for at Kristiansand museum kan være en læringsarena.

For tiden har istandsetting av museets egen bygningsmasse førsteprioritet. Museet har i 2022 arbeidet aktivt med istandsetting av antikvariske bygg ved de fleste av museets avdelinger. Dette er dels gjort med egne ansatte og dels med innleide personer eller firma. Høsten 2022 ansatte museet en ekstra håndverker i et toårig prosjekt for å styrke bygningsvedlikeholdet ved museet.

Besøksstedenes historie

Besøksstedene har et naturlig fokus på sin egen historie og/eller historien til sine lokalområder, noe som kommer til uttrykk i utstillinger, foredrag, aktiviteter og prosjekter.

Det er i 2022 ikke åpnet nye basisutstillinger i Vest-Agder-museet, men arbeidet med Industrihistorisk senter i Mandal pågår (åpner 2023), og planleggingen av Amerikautstillingen på Lista (åpner 2023) og basisutstilling på Tingvatn har startet opp (åpner 2024).

Ved flere avdelinger arbeides det med å bedre publikumsfasilitetene, herunder muligheter for universell utforming. Planleggingen av opprusting av Sjøbuene i Flekkefjord begynte i 2022. Ved Mandal museum/Andorsengården har Lindesnes kommune nedsatt en komité som skal utrede mulighetsrommet for Andorsengården som museum for de fem store kunstnerne fra byen og hvordan anlegget i større grad kan bli tilgjengelig for alle. Gruppen ledes av museet. Agder fylkeskommune deltar også i arbeidet.

Etter at nytt publikumsbygg ble åpnet ved Kristiansand kanonmuseum i 2021, er det særlig Kristiansand museum og Mandal museum som har store utfordringer knyttet til bygg og tilgjengelighet.

BESØKSTALL

Publikumsrekord

Totalt 137 189 mennesker opplevde et av våre museer, utstillinger eller foredrag i 2022, en økning på 9,5 % fra forrige rekord i 2017.

Vi er glade for at besøket har tatt seg opp etter pandemien, og at det igjen er full aktivitet i museet. Økningen skyldes generelt godt besøk i alle museene, mange cruisegjester i Kristiansand og stor aktivitet i «Identity on the Line»-prosjektet. Kristiansand kanonmuseum, Sjølingstad Uldvarefabrik og D/S Hestmanden hadde alle individuelle besøksrekorder i 2022. D/S Hestmanden - Norsk krigsseilmuseum var på tokt sommeren 2022 og satte publikumsrekord med 20 936 besøkende. Dette var det mest besøkte museet i 2022.

«Identity on the Line»-prosjektet, ledet av Vest-Agder-museet og prosjektleder Kathrin Pabst, holdt 41 foredrag og workshops i 14 land i løpet av 2022. I tillegg hadde vi flere utstillinger utendørs og en godt besøkt historisk juletreutstilling i Kristiansand.

I løpet av 2022 var det mange store arrangementer på museene. Publikumsrekord i år var under «Plastikk 2022», regatta for klassiske plastbåter i Odderøya museumshavn, med over 1100 innom. Det var også mange besøkende på Den store museumsdagen på Sjølingstad, Kanondagen på Kristiansand kanonmuseum og julemarkedet på Kristiansand museum og Nordberg fort.

Besøkstall ved avdelingene

Totale publikumstall pr. avdeling	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kristiansand museum	18 190	13 408	14 418	4 189	6 253	16 044
Gimle Gård	3 175	2 909	3 100	145	1 583	2 631
Odderøya museumshavn	4 885	7 727	6 720	3 350	8 620	6 051
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	5 748	12 979	1774	0	14 048	20 936
Kristiansand kanonmuseum	10 285	8 890	10 969	12 192	11 126	13 148
Setesdalsbanen	28 599	21 821	20 155	7 057	7 387	17 527
Mandal museum (inkl. Vigeland Hus)	9 420	4 392	5 293	3 576	4 611	6 202
Sjølingstad Uldvarefabrik	8 910	7 743	8 603	6 704	5 383	9 389
Tingvatn fornminnepark og besøkscenter	Ca. 3 000	2 895	3730	1 316	1 481	2 076
Lista museum	16 775	15 673	18 375	12 872	13 353	17 157
Flekkefjord museum	8 741	8 879	9 798	5 401	6 076	8 168
Totalt fysisk besøk ved Vest-Agder-museets avdelinger	117 728	107 316	102 935	56 802	73 704	119 329
Formidling utenfor Vest-Agder-museets besøksmål	7 553	14 950	16 440	2 639	15 600	17 858
Totalt	125 281	122 266	119 375	59 441	89 304	137 187

* Miles Gemini-utstillingen på Kristiansand lufthavn Kjevik – utland er ikke telt i besøkstallene. Ca. 11 300 passasjerer har gått forbi utstillingen i 2022.

Gjestene

Ca. 67 % av dem som besøkte en av Vest-Agder-museets avdelinger i 2022, kom på egenhånd, ikke som del av en gruppe. I 2021 og 2020 var andelen enkeltbesøk over 85 % mot 75 % i 2019 – før pandemien. Av grupper var det flest cruisegjester (ca. 13 %, hovedsakelig på Kristiansand museum), deretter fulgte DKS og skole/barnehagebesøk.

Tallene i tabellen fanger ikke opp besøkende som bruker museets friluftsområder uten å ha løst billett. Dette er en utfordring ved avdelinger som ligger i etablerte turområder, spesielt Odderøya museumshavn, Kristiansand kanonmuseum, Kristiansand museum og Lista museum.

RELEVANT FORMIDLING

Vest-Agder-museets formidlingsarbeid tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer nedfelt i museets formidlingsplan og i planer og strategier på de ulike virkeområdene. Koordinering og utvikling av felles formidling i Vest-Agder-museet er organisert i avdelingsoverbyggende arbeidsgrupper under ledelse av museets formidlingsleder. Utøvelse og ansvar for formidlingen ligger til den enkelte avdeling.

Museet kan vise til betydelig variasjon og stor bredde i formidlingstilbud, samarbeidsformer og metoder. I 2022 var det meste av formidlingsaktiviteten tilbake på nivået før pandemien traff, men året har vært preget av redusert kapasitet i formidlergruppa i museet grunnet sykdom og vakanse. Med få formidlingsressurser tilgjengelig, er spesielt den pedagogiske virksomheten i museet sårbar.

Pedagogisk virksomhet

Vest-Agder-museet tilstreber å ha et godt og relevant tilbud for barnehager og skoler på alle nivåer, lokalt og regionalt.

Museet er en sentral samarbeidspartner for den fylkeskommunale kulturelle skolesekken (DKS) på kulturarvfeltet og tilbyr også noen opplegg innen visuell kunst. Den enkelte avdeling samarbeider med sin kommune om tilbudene i lokal, kommunal DKS. Etter omlegging av DKS regionalt, er det ikke lenger anledning til å tilby kulturarv til grunnskolen i alle distrikter hvert skoleår. Det innebærer at skolebesøk ved enkelte avdelinger vil variere fra år til år.

I 2022 (delt mellom skoleårene 2021/22 og 2022/23) fikk Vest-Agder-museet til sammen antatt 18 tilbud i fylkeskommunal og lokal DKS, en økning på sju fra 2021. Museet gir også tilbud til skoler og barnehager uavhengig av DKS.

Besøkstall for skole- og barnehagebesøk ved Vest-Agder-museets avdelinger (i og utenfor DKS)

Avdeling	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kristiansand museum	5 680	3 800	3 800	1 306	1 242	1 973
Gimle Gård	108	503	572	0	267	280
Odderøya museumshavn	119	421	468	79	126	1 065

Avdeling	2017	2018	2019	2020	2021	2022
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum	350	1 772	1 015	0	1 048	1 109
Kristiansand kanonmuseum	1 848	207	56	644	536	1 495
Setesdalsbanen	1 746	712	1 230	237	0	1 103
Mandal museum og Vigeland hus	1 771	542	1 604	489	615	1 081
Sjølingstad Uldvarefabrik	1 754	1 282	1 493	1 119	340	1 675
Lista museum	0	1 687	800	300	817	1 283
Flekkefjord museum	4 683	3 804	2 792	1 394	1 599	3 431
Tingvatn fornminnepark	300	470	440	32	200	299
Fagseksjonen	370	443	0	621	0	245
Totalt	18 729	15 643	14 270	6 221	6 790	15 039

Pedagogiske opplegg ved Vest-Agder-museets avdelinger 2022

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2022
Kristiansand museum	«Byen vår før elektrisiteten kom», DKS-opplegg. - Grønnsakshagen, et program om dyrking og innhøsting. - Skoleturneen «Fortellerkoffert på eventyr» for småskolen. DKS, UTSATT TIL V-23. «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter 2. verdenskrig» for vgs. - Skoleklasser og barnehagegrupper på henvendelse gjennom året.
Gimle Gård	- Formidlingsopplegg utviklet i samarbeid med KKG (vgs). - Ulike tema basert på ønsker fra barnehager og skoler.
Odderøya museumshavn	«Båten for alle», DKS for 5. - 9. trinn. - Eget opplegg for barnehager. - Eget opplegg for videregående skole. - Generelt aktivitetsopplegg og besøk i plastbåtutstillingen.
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum	«D/S Hestmanden og krigsseilerne», DKS for 10. trinn. «Det heldige skipet – en krigsseilerhistorie» teaterforestilling i lasterommet i samarbeid med Kanon Produksjon, DKS for 9. trinn. - Basisopplegg for skolebesøk på forespørsel.
Kristiansand kanonmuseum	«Krigsfangene», DKS for 5. - 7. trinn. «Krigens mange historier», DKS for videregående skole. - Skolegrupper fra andre steder i landet gjennom Aktive Fredsreiser.
Setesdalsbanen	- Skole- og barnehagekjøring med opplegg på Paulen gård i juni. - Tur med motorvogn med opplegg på Kringsjå stasjon, DKS lokalt
Mandal museum og Vigeland hus	«Tidemand fra Mandal», DKS (visuell kunst) for 1. - 4. trinn. «Sølvskonnerten», skattejakt på museet, opplegg for barnehager. «Kjenn din by», skoleopplegg for ungdomstrinnet. «Fagdag i historie», heldagsopplegg for vg3, Mandal videregående skole. «Thorbjørn Egner, Kleven, Gismerøya, Mandal», heldagsopplegg for Vigmostad skole.

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2022
Sjølingstad Uldvarefabrik	• «Den industrielle revolusjon» for 8. trinn. • «Den industrielle revolusjon», DKS for videregående skole. • «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen» DKS for 9. trinn i Lindesnes kommune. • «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen» for vgs. • Påskeverksted for 1. - 4. trinn. • Juleverksted for skoler og barnehager • Omvisning for skoleklasser på forespørsel hele året.
Tingvatn fornminnepar	• «Om folkevandringstiden – temaspesifikt opplegg tilpasset ulike klassetrinn. • «Fra henrettelse til likeverd», utprøving av formidlingsopplegg for vgs. (testprosjekt).
Lista museum	• «Vår egen Mathias Skeibrok», DKS for 5. - 7. trinn. • «Fra korn til mel på Hervoll mølle», DKS for 3. trinn i Farsund kommune. • «Arkeolog for en dag», DKS for 4. trinn. • «Fortellerkoffert med kongelig innhold», DKS-skoleturné. • «Krigen på Lista», DKS for videregående skole.
Flekkefjord museum	• «Fortellerkoffert med kongelig innhold», DKS-skoleturné for 1. - 3. trinn. • «Tape Street Art – Finn ditt indre monster», DKS-skoleturné (visuell kunst) i samarbeid med Phuc Van Dang for 1. - 7. trinn. • «Hvem eier morgendagen?», DKS-opplegg v/Kunstsilo for 5. - 10. trinn. • Tatjana L. K. Gulbrandsen for 4. trinn. DKS-tilbud. • StreetArt- og historiske byvandringar tilpasset forskjellige trinn. • «Fortellinger fra Flekkefjord», lokalhistorisk utstilling for videregående skole. • Førjulsutstillingen «Reinsdyr», involverte fra barnehager til vgs.
Andre arenaer v/fagseksjonen	• Utendørsutstillingen «Identity on the Line» i Kristiansand sentrum for vgs. • «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen» for KVS Lyngdal. • «Historisk juletreutstilling» i Rådhuskvartalet for skoler og barnehager.

Nye utstillinger

Etter at store og arbeidskrevende basisutstillinger ble fullført i både Mandal og Flekkefjord 2021, har 2022 vært preget av enklere utstillinger, samarbeidsprosjekter, digitale presentasjoner og arbeid med nye basisutstillinger som skal åpne i 2024. Det er et vidt spenn i avdelingenes muligheter for formidling og oppgradering gjennom utstillinger. Flere museer mangler egnede lokaler for visning av skiftende utstillinger, spesielt i Kristiansandsområdet.

Oversikten under viser kun nyproduserte og temporære utstillinger i 2022. Etablerte utstillinger og utstillinger under produksjon er ikke med her. Listen viser 35 oppføringer, store og små, ute og inne, fysiske og digitale. Det er en svak økning fra 2021.

Avdeling	Nye utstillinger i 2022
Kristiansand museum	• «Unik og uniformert» - ombygd uniformsutstilling sto sammen med: • «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter andre verdenskrig» - vandreutstilling produsert av Vest-Agder-museet. Første utstillingssted fra 2.2.2022.
Odderøya museumshavn	• Rekordstor flytende sommerutstilling med 21 klassiske plastbåter og rundt 30 trebåter; en økning på 12 båter fra sesongen 2021.
D/S Hestmanden - Norsk krigsseilermuseum	• Øvre lasterom: Utstilling av en avstandsmåler benyttet i konvoier under andre verdenskrig og utstillingstekster om PTSD, flyktninger og veteraner.
Kristiansand kanonmuseum	• Skilt om den rødlistede arten slettsnok på Møvik fort. Samarbeid med Naturmuseum og botanisk hage, UiA. • Skilt på kortveggen av publikumsbygget med oversikt over alle militære kulturminner på Møvik fort.
Setesdalsbanen	• «Snøproblemer». Gjenstandsutstilling sommeren 2022 på Grovane stasjon.
Mandal museum og Vigeland hus	• «Mellom skulptur og maleri», tresnittutstilling i Vigeland hus med nyinnkjøpte verk av Gustav Vigeland. • "Thorbjørn Egner. Ferieminner fra Mandal - i tegninger og tekst". • Pyntede juletrær etter historisk oppskrift i Andorsengården og Vigeland hus i desember.
Sjølingstad Uldvarefabrik	• «De beste tøyen fra Sjølingstad Uldvarefabrik – gammelt og nytt.» Sommerutstilling. • «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter andre verdenskrig» - vandreutstilling produsert av Vest-Agder-museet. Andre utstillingssted fra 1.9.2022.
Lista museum	• «Retrospektiv», separatutstilling – Alfred Vaagsvold, Rødbygget. • «17 Listerkunstnere», Farsund kunstforenings jubileumsutstilling. • «Kunst innkjøpt gjennom 70 år», Farsund kunstforening, Rødbygget.
Flekkefjord museum	• «Tatjana L. K. Gulbrandsen», DKS-utstilling, februar. • «Karl Hansen», utstilling i samarbeid med Flekkefjord Kunstforening, mars. • «Street Art» - utstilling i samarbeid med Smaaby, juni. • Sommerutstilling: «Syklus 365», Joel Toledo. • «Hvem eier morgendagen?», vandreutstilling fra Kunstsilo med politisk kunst fra Tangen-samlingen, november. • Skole- og barnehageutstilling: «Reinsdyr», førjulsutstilling, desember.
Andre arenaer (fysiske og digitale)	• Utstilling av Amerika-gjenstander fra Lista museum i forbindelse med Kildens oppsetning «Heimanifrå – på høge hæler i Junaiten», Kristiansand, februar – april 2022 • Utendørs vandreutstilling med 20 fotomotiver fra Agderbilder, utstilt på Torvet i Kristiansand, på Rysstad, i Bygland og i Gravane, Kristiansand. • Den internasjonale vandreutstillingen «Identity on the Line» på Jens Bjørneboes plass i Kristiansand, 2. juni - 14. juli. • Utstilling av Sørflys Miles Gemini, Sørlandets første charterfly, sammen med dronefilm over bagasjebåndet på ankomst utland, på Kjevik, i samarbeid med dugnadsgjeng, Avinor og IVIO

Avdeling	Nye utstillinger i 2022
	• Historisk juletreutstilling med ukrainsk innslag i Rådhuskvartalet, i samarbeid med Kristiansand kommune, desember. • Digital, online utstilling til «Identity on the Line»-prosjektet inkl. invoveringselementet, «Share your story» (samproduksjon av alle partnerne, ledet av Slovenia): https://www.identityontheline.eu/ • «Røyknes – en stasjon langs Setesdalsbanen», utstilling på DigitaltMuseum (Røyknes - en stasjon langs Setesdalsbanen. - Vest-Agder-museet / DigitaltMuseum) • «En rik drakttradisjon», utstilling på DigitaltMuseum (En rik drakttradisjon - folkedrakter fra Vest-Agder - Vest-Agder-museet / DigitaltMuseum) • Seks utstillinger på DigitaltMuseum (DigitaltMuseum) knyttet til A. Asbjørnsens Tobaksfabrik - Om skilt - reklameplakater - markedsføringsgjenstander - tobakksbokser - tobakkspakker - esker

Digital formidling og kommunikasjon

Vestagdermuseum.no er museets fremste kommunikasjonskanal på nettet, godt supplert av sosiale medier, men vi formidler også via andre nettsteder, ikke minst på DigitaltMuseum, hvor stadig mer av museets fagstoff, artikler og utstillinger, vil gjøres tilgjengelig. Vest-Agder-museet drifter dertil bildedatabasen Agderbilder.no som hadde 88 712 bilder tilgjengelig på nett pr. 31.12.22, en økning på 4 630 bilder i løpet av 2022. Til det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line» (I-ON), er det sammen med partnerne utformet egen formidlingspakke på nettstedet www.i-on.museum.

Museet arbeider også med digitale virkemidler i formidlingen i museet – i utstillinger, landskap og pedagogiske opplegg. I 2022 har denne virksomheten i stor grad vært knyttet til formidlingsplan for nytt bygg på Odderøya i Kristiansand.

Nye digitale formidlingstilbud i Vest-Agder-museet i 2022

Temastoff og nettutstillinger:

- Hovedkanalen for formidling av historisk innhold digitalt er museets egne nettsider (ca. 400 000 sidevisninger i 2022), som spres videre via sosiale medier (ca. 39 000 følgere på FB). Det produseres jevnlig artikler om ulike tema knyttet til museets faglige satsningsområder, besøksmål og samlinger. 15 faglige artikler ble publisert i 2022 på vestagdermuseum.no.

- Åtte nye temautstillinger på DigitaltMuseum i 2022 ([DigitaltMuseum](#)): Om Røyknes stasjon på Setesdalsbanen, om folkedrakter fra Vest-Agder og seks utstillinger om ulike gjenstander fra A. Asbjørnsens Tobaksfabrik.
- Fem artikler publisert på DigitaltMuseum i 2022 ([Vest-Agder-museet / DigitaltMuseum](#)), alle med tema fra Setesdalsbanen.

Filmer:

- 7 filmer på Vest-Agder-museets YouTube-kanal publisert i 2022 (<https://www.youtube.com/@VestagdermuseumIKS/videos>): To dokumentasjonsfilmer i forbindelse med nedleggelsen av Christianssands bryggeri, to filmer om flyet Miles Gemini, en presentasjonsfilm om Vest-Agder-museet, produsert av IVIO (med drone) for formidling på nett og på Kristiansand lufthavn Kjevik, en om Sjølingstad Uldvarefabrik og en om MetaHuman-prosjektet på Gimle Gård.

Det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line»s digitale formidlingspakke (pr. 31.12.2023):

- Alt digitalt materiale fra prosjektet er samlet på <https://i-on.museum/> (engelsk). De viktigste nedlastbare ressursene for publikum er:
 - 8 filmer (fellesfilm, 47 minutter og kortere filmer (6-8 minutter) fra hver av partnerlandenes prosjekter). Laget av polsk partner og filmskaper Tomasz Giczewskii samarbeid med alle prosjektpartnerne, teksten på norsk.
 - Online-publikasjoner fra alle partnerprosjektene.
 - Prosjektets webinarer og forelesninger – nedlastbare, bl.a. om migrasjon, empati og minneteorier.
 - Digital pakke med mulighet for å laste ned og printe prosjektets fellesutstilling på de sju prosjektpartnerens språk (delvis ferdigstilt i 2022).
 - Undervisningspakke (dansk partner i samarbeid med alle prosjektpartnerne; ikke ferdigstilt i 2022).
- Digital fellesutstilling med mulighet for interaktivitet: «Share your story»: www.identityontheline.eu (laget av slovensk partner i samarbeid med alle prosjektpartnerne).

Annet/nye digitale formidlingsopplevelser:

- «Er dette virkelig? Et møte med en digital og interaktiv Henrik Wergeland på Gimle Gård». Vest-Agder-museet gjennomførte i samarbeid med produksjonsselskapet Broomstick AS fra Vennesla et prøveprosjekt, der teknikken MetaHuman creator ble brukt sammen med en skuespiller i en drakt med bevegelsessensorer (Motion Capture) til å gjenskape Henrik Wergeland og inngå i en samtale med han i sanntid. Teknologien gir store muligheter for interaktiv, historisk formidling. Forestillingene ble gjennomført for et bransjepublikum og ordinært publikum på Gimle Gård i begynnelsen av desember.
- 360° virtuell tur rundt på Kristiansand kanonmuseum, tilgjengelig på Google Maps.
- Digitalt modningsprosjekt på Kristiansand museum, med oppstart i desember 2022: «Teknologi i museet» om bruk av 3D-teknologi og lyd – i samarbeid med Agder XR, Apaxa AS og Cederberg Studios AS; støttet av Cultiva.

- Fjorårets apper: MuseumsMysteriet på Kristiansand kanonmuseum og museumsguiden på Tingvatn, ble åpnet henholdsvis ca. 745 ganger på Kanonmuseet og ca. 230 ganger på Tingvatn i 2022.

Arrangementer 2022

Listen viser store og små arrangementer i regi av Vest-Agder-museets avdelinger – alene eller i samarbeid med andre. Det har vært en stor økning i aktivitet i museet. Oversikten viser 150 oppføringer i 2022, mot 108 i 2021.

JANUAR

Norge var koronanedstengt.

FEBRUAR

Dato	Arrangement	Sted
Hele året	8 arbeidssamlinger med bygging av mathus og «åpent verksted» annenhver fredag.	Tingvatn fornminnepark
2. febr.	Utstillingsåpning: Vest-Agder-museets vandreutstilling «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen»	Kristiansand museum
20. - 27. febr.	Vinterferieåpent	Kristiansand kanonmuseum
22. febr.	Vinterferieverksted for barn	Nordberg fort
22. - 25. febr.	Vinterferieaktiviteter for hele familien (Agder)	Sjølingstad Uldvarefabrik
23. - 24. febr.	Vinterferieaktiviteter	Odderøya museumshavn
23. og 26. febr.	Vinterferieåpent med aktiviteter i Andorsengården	Mandal museum
25. febr.	Museumsaften med foredrag knyttet til Vinterviking	Tingvatn fornminnepark
25. - 27. febr.	Vinterviking – «en møteplass for håndverksinteresserte historienere»	Tingvatn fornminnepark
21. og 24. febr.	Vinterferieaktiviteter	Flekkefjord museum

MARS

Dato	Arrangement	Sted
1. - 4. mars	Vinterferieaktiviteter for hele familien (Rogaland)	Sjølingstad Uldvarefabrik
2. mars	Foredrag: «Min fars kamp under og etter krigen» v/Jan Jørg Tomstad	Kristiansand museum
Mars	Høvelkurs for håndverkere i samarbeid med Norsk håndverksinstitutt	Kristiansand museum
7. mars	Årsmøte i Lista museums venner	Nordberg fort
8. mars	«Kvinner i industribyen Mandal», foredrag v/Birgitte Sørensen, Kvinnedagen i Mandal. Samme foredrag holdt i Mandal Soroptimistklubb (april) og i Buen (mai)	Mandal vgs.
11. mars	Utstillingsåpning: «Karl Hansen» v/Flekkefjord Kunstforening	Flekkefjord museum
12. mars	Kulturskolelørdag med konserter	Nordberg fort

16. mars	Foredrag: «Krigen er ingenting å snakke om» v/Kathrin Pabst	Kristiansand museum
26. mars	Byjubileumsarrangement for Mandal m/foredrag av Birgitte Sørensen: «Mandal 1921-2022»	Mandal videregående skole

APRIL

Dato	Arrangement	Sted
1. - 4. april	Kurs i treskjæring m/museumshåndverker Karina Oak	Tingvatn fornminnepark
6. april	Forestilling: «Mors hemmelighet» v/Ivar Nygaard	Kristiansand museum
6. april	Strikkekafé til inntekt for Ukraina	Sjølingstad Uldvarefabrik
8. april	Boklansering: «Sølvskonnerten» av Dag Hundstad	Mandal museum
9. april	Skattejakt på museet	Mandal museum
9. - 10. april	Påskeferieaktiviteter: Eggjakt og toving av påskeegg	Kristiansand museum
10. april	Stort påskemarked med verkstad for barn	Nordberg fort
11. - 12. april	Påskeferieaktiviteter for hele familien	Sjølingstad Uldvarefabrik
11. - 13. apr.	Påskeferieaktiviteter	Odderøya museumshavn
14. april	Konsert med Ingvild Koksvik	Nordberg fort
19. april	Den kulturelle spaserstokken i Vennesla – om reparasjoner v/ Thorunn Lunde (fagseksj.) og Judith S. Nilsen (SU)	Hægelsheimen Venneslaheimen Venneslastua
27. april	Omvisning i «Mandal – der elv møter hav». Åpent arrangement i samarbeid med Mandal husflidslag	Mandal museum

MAI

Dato	Arrangement	Sted
1. mai	Utstillingsåpning: «Retrospektiv» av Alfred Vaagsvold	Nordberg fort
4. mai	Foredrag: «Min fars kamp under og etter krigen» v/Jan Jørg Tomstad	Kristiansand museum
8. mai	Foredrag: «Andre verdenskrig gjennom 100 gjenstander» v/Geir Stian Ulstein	Nordberg fort
10. mai	Krigsseilernes dag. Samarbeidsarrangement mellom D/S Hestmanden, ARKIVET og Agder Krigsseileres Minneforening	ARKIVET freds- og menneskerettighets-senter
15. mai	«Den store museumsdagen – Åpen fabrikk», et arrangement for hele Vest-Agder-museet	Sjølingstad Uldvarefabrik
17. mai	«17. mai på museet». Open utstilling i Andorsengården	Mandal museum
18. mai	Fartøyvernets dag. Samarbeid med Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernssenter	D/S Hestmanden
19. mai	Historier i et museum: «En smak av fremmede kyster», foredrag v/Siri Mathisen	Odderøya museumshavn
20. - 22. mai	«Bjørnevåk» – Jernalderting	Tingvatn fornminnepark
21. mai	«Historisk dans og åpne utstillinger». I samarbeid med Kontradansgruppa i Agder	Mandal museum
21. mai	Ryddedaksjon i Nodeviga i samarbeid med dykkerklubbene i Mandal, Åros og Flekkerøy	Odderøya museumshavn
21. mai	«Mannedagen 2022», arrangement ved Kreftforeningen	Nordberg fort

22. mai	Den store kanondagen med kjøring av kanonen, musikk og foredrag	Kristiansand kanonmuseum
25. mai	Kunstkurs, linotrykk	Nordberg fort

JUNI

Dato	Arrangement	Sted
2. juni	Åpning av den internasjonale utendørs vandreutstillingen til EU-prosjektet «Identity on the Line»	Jens Bjørneboes plass, Kristiansand
4. juni	Utstillingsåpning: "Street Art", samarbeid med Smaaby	Flekkefjord museum
3. - 5. juni	Garvekurs m/Theresa E. Kamper	Tingvatn fornminnepark
5. juni	Odderøya Open	Odderøya museumshavn
5. juni - 4. sept.	Sesongkjøring på Setesdalsbanen	Setesdalsbanen
8. juni	Foredragskveld v/Flekkefjord historielag	Flekkefjord museum
11. juni	"Sild & jårple-lørdag", vår	Listeskøyta kystkultursenter
11. juni	Sommerkonsert, «Sanger fra hjertet» v/Klassisk Flekkefjord	Flekkefjord museum
12. juni	Museets dag i Vanse	Lista museum
10. - 12. juni	Seaweed-festivalen	Odderøya museumshavn
13. juni – 14. aug.	Sesongåpent	Kristiansand kanonmuseum
14. - 16. juni	Skole- og barnehagekjøring	Setesdalsbanen
15. juni - 15. aug.	Sommersesong med daglige omvisninger på Tingvatn	Tingvatn fornminnepark
20. juni	Utstillingsåpning: «Mellom skulptur og maleri»	Vigeland hus, Mandal museum
20. juni	Utstillingsåpning – årets sommerutstilling: «De beste tøyler fra Sjølingstad Uldvarefabrik»	Sjølingstad Uldvarefabrik
20. juni - 15. aug.	Sommeråpent i Andorsengården og Vigeland hus med omvisninger, kunstvandring og verkstedsaktiviteter	Mandal museum
20. juni – 15. aug.	Sommeråpent på Nordberg fort og Listeskøyta kystkultursenter, omvisninger og aktiviteter	Lista museum
20. juni – 20. aug.	Sommeråpent i museet og Krambua. Daglige omvisninger og byvandring	Flekkefjord museum
24. juni - 10. juli	Sesongåpent skip på Bredalsholmen, Kristiansand	D/S Hestmanden
25. juni – 17. aug.	Sommeråpent med omvisninger	Gimle Gård
25. juni – 17. aug.	Sommeråpent med aktivitetsprogram for barn hver dag	Kristiansand museum
20. juni – 20. aug.	Sommeråpen museumsfabrikk med sommerutstilling, omvisninger og aktiviteter.	Sjølingstad Uldvarefabrik
24. juni	Sommerkonsert på Kringsjø nedlagte kraftstasjon v/Kilden vokalensemble. Avgang med motorvogn fra/til Grovane.	Setesdalsbanen
25. juni – 14. aug.	Sommeråpent i museumshavna: Utstillinger inne og ute og maritime aktiviteter for hele familien.	Odderøya museumshavn
29. juni	Slåttedag	Kristiansand museum

JULI

Dato	Arrangement	Sted
29. juni – 10. aug.	Barneaktiviteter hver onsdag: snekker- og skinnverksted, silhuettklipp, tinnsoldatstøping, nålefilting m.m.	Flekkefjord museum
30. juni - 11. aug.	«Jakten på de stjålne smykkene»: Skattejakt på Gimle, to ganger pr. dag	Gimle Gård
2. - 3. juli	«Tussa på tunet» - to familiefestillinger hver dag på Setesdalstunet, i samarbeid med Giert Werring og Tiril Valeur	Kristiansand museum
3. juli	«Historiske barneleker i byjubileet» v/Mandal museum. Familiearrangement under byjubileet	Risøbank, Mandal
7. juli	Nålebinding for nybegynnere	Tingvatn fornminnepark
4. - 8. juli	«Tussa på tunet» - én familiefestilling hver dag på Setesdalstunet, i samarbeid med Giert Werring og Tiril Valeur	Kristiansand museum
9. juli	Utstillingsåpning: Sommerutstillingen «Syklus 365» av Joel Toledo	Flekkefjord museum
9. - 10. juli	«Tussa på tunet» - to familiefestillinger hver dag på Setesdalstunet, i samarbeid med Giert Werring og Tiril Valeur	Kristiansand museum
12. - 16. juli	D/S Hestmanden på Kaperuka i Farsund – i arrangementer om bord	D/S Hestmanden, Farsund
14. juli	Foredrag: «NS-barna etter krigen» v/Liv Mørland og Kathrin Pabst	Kristiansand museum
19. - 25. juli	D/S Hestmanden i Egersund	D/S Hestmanden, Egersund
21. juli	Brikkevev, magiske bånd fra Snartemo	
23. juli	Fargedag – arbeidslag arbeider med jernaldertextiler	Tingvatn fornminnepark
24. juli	Utstillingsåpning: Farsund kunstforenings jubileumsutstilling	Nordberg fort
26. juli	Arkeologer på Sundsvatnet – bli med!	Tingvatn
26. - 30. juli	D/S Hestmanden på Laksefestivalen i Flekkefjord	D/S Hestmanden, Flekkefjord

AUGUST

Dato	Arrangement	Sted
1. - 3. aug.	D/S Hestmanden i Leirvik, Stord.	D/S Hestmanden, Stord
4. - 8. aug.	D/S Hestmanden på Fjordsteam i Bergen. Arrangementer om bord	D/S Hestmanden, Bergen
8. aug.	Arkeologer på Kvestad – bli med!	Tingvatn
10. aug.	Rolls Royce-treff	Nordberg fort
10. - 13. aug.	D/S Hestmanden på Sildajazz i Haugesund. Arrangementer om bord	D/S Hestmanden, Haugesund
12. - 14. aug.	Vannsporthelga. Odderøya museumshavn deltar med aktiviteter	Kristiansand gjestehavn

15. - 19. aug.	D/S Hestmanden på Arendalsuka. Arrangementer om bord	D/S Hestmanden, Arendal
20. aug.	Farsund Folk Festival med konserter og dans	Nordberg fort
21. aug.	Den store familiedagen	Kristiansand museum
21. aug.	«Bagasjeromsmarked» foran fabrikken, i samarbeid med Sjølingstad og omegn velforening	Sjølingstad Uldvarefabrik
25. aug.	Historier i et museum: «Plastbåten og Agder 1954-1970», foredrag v/Jan Egil Hansen	Odderøya museumshavn
27. aug.	Treblåskonsert med musikere fra Kristiansand symfoniorkester i malerisalen	Gimle Gård
28. aug.	PLASTIKK 2022 – regatta for klassiske plastbåter. Turist i egen by-arrangement.	Odderøya museumshavn
28. aug.	Turist i egen by – åpent skip	D/S Hestmanden
30. aug.	Bokpresentasjon m/veteranbiltreff: «Sørlandske hovedvei» v/Tore Wiig	Sjølingstad Uldvarefabrik

SEPTEMBER

Dato	Arrangement	Sted
1. sept.	Utstillingsåpning Vest-Agder-museetss vandreutstilling: «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen»	Sjølingstad Uldvarefabrik
4. sept.	Høsttakkefest	Kristiansand museum
4. sept.	Helgeåpent i utstillingen «Det snakker vi ikke om!» 4.9, 1.10 og 5.11	Sjølingstad Uldvarefabrik
4. sept.	«Kom deg ut-dagen» i samarbeid med Turistforeningen og fylkeskommunen	Nordberg fort
11. sept.	Foredrag om malerisamlingen på Gimle Gård v/Frida Forsgren	Gimle Gård
9. - 11. sept.	«Det heldige skipet», teaterforestillinger i lasterommet i samarbeid med Kanon Produksjon	D/S Hestmanden
16. - 18. sept.	«Det heldige skipet», teaterforestillinger i lasterommet i samarbeid med Kanon Produksjon	D/S Hestmanden
22. sept.	Bokpresentasjon: «Sørlandske hovedvei» v/Tore Wiig	Nordberg fort
25. sept.	Åpent skip i forbindelse med filmpremieren på «Krigsseileren»	D/S Hestmanden
29. sept.	Historiekveld med Jan Jørg Tomstad	Sjølingstad Uldvarefabrik

OKTOBER

Dato	Arrangement	Sted
2. okt.	Høstferieverksted	Nordberg fort
3. okt.	Foredragskveld v/Flekkefjord historielag	Flekkefjord museum
3. - 4. okt.	Høstferieaktiviteter	Kristiansand museum
3. og 6. okt.	Høstferieaktiviteter.	Flekkefjord museum
4. og 6. okt.	Høstferieaktiviteter på Vigeland hus	Mandal museum
5. okt.	Høstferieaktiviteter	Odderøya museumshavn
5. - 6. okt.	Høstferieaktiviteter: «Spøker det på Gimle Gård?» Seks omvisninger	Gimle Gård
6. okt.	Strikkefé – strikking under krigen	Sjølingstad Uldvarefabrik

4. – 7. okt.	Høstferieaktiviteter for hele familien (Agder)	Sjølingstad Uldvarefabrik
11. - 14. okt.	Høstferieaktiviteter for hele familien (Rogaland)	Sjølingstad Uldvarefabrik
12. okt.	D/S Hestmanden og Seilas 2022 i Mandal Sjømandsforening	Mandal
20. okt.	Foredrag med bilder fra 2. verdenskrig v/Leif-Tore Helland	Nordberg fort
14. - 16. okt.	Jernaldersøm med Astri Bryde	Tingvatn fornminnepark
27. okt.	Historier i et museum: Strikkefé v/Judith S. Nilsen	Oddeøya museumhavn
27. okt.	Utstillingsåpning: Sørlandets første charterfly, Miles Gemini, ferdig restaurert og stilles ut på Ankomst utland, Kjevik	Kristiansand lufthavn Kjevik
30. okt.	Korkonsert i Skeibroksalen	Nordberg fort

NOVEMBER

Dato	Arrangement	Sted
3. nov.	Historiekveld med Ragnhild Bie	Sjølingstad Uldvarefabrik
5. nov.	D/S Hestmanden, omvisning og miniforedrag om bord	D/S Hestmanden
5. nov.	“Sild & jårple-lørdag”, høst	Listeskøyta kystkultursenter
5. nov.	Utstillingsåpning: “Hvem eier morgendagen?” Politisk kunst fra Tangen-samlingen, vandreutstilling fra Kunstsilo	Flekkefjord museum
8. nov.	Foredrag: «Mandal, kvinnebyen. Byen og dalen, et foregangsområde?» v/avd.leder Birgitte Sørensen. Samme foredrag holdt for historielagene i Marnardal og Holum i oktober	Mandal museum
8. nov.	Kunstprat museumspedagog v/Vilde Eskedal, Kunstsilo	Flekkefjord museum
17. nov.	Boklansering: «Kulturhistoriske turer i Farsund», Lista museum i samarbeid med Lister friluftsråd og Agder fk.	Nordberg fort
19. nov.	«Vente på advent» – Litterære og musikalske stjerneglimt v/ Petter Røren, Hege Solli og Rune Hauan	Gimle Gård
20. nov.	«Jul på Gimle» - åpent førjulsarrangement	Gimle Gård
20. nov.	Pepperkakebaking	Tingvatn fornminnepark
24. nov.	Historier i et museum: Foredrag om bærekraftig arkitektur v/ Mariana Calvete, Helen & Hard	Oddeøya museumhavn
24. nov.	«Mot en dyrere tid» - samtale om bærekraft i samarbeid med Flekkefjord småbrukarlag	Flekkefjord museum
25. nov.	Museumsaften: Bygdeborger i Norge og Lister	Tingvatn fornminnepark
27. nov.	Julemarked	Kristiansand museum
27. nov.	Julemarked og juleverksted	Nordberg fort

DESEMBER

Dato	Arrangement	Sted
30. nov. - 10. des.	Førjulsutstillingen «Reinsdyr», med bidrag fra barnehager og skoler i Flekkefjord	Flekkefjord museum
2. des.	«Er dette virkelig?» Bransjetreff med visning av den digitale Henrik Wergeland i samarbeid med Broomstick	Gimle Gård

3. - 4. des.	«Er dette virkelig?» Publikumsomvisninger med den digitale Henrik Wergeland, samarbeid med Broomstick	Gimle Gård
3. des.	Det lille julemarkedet på Sjølingstad Uldvarefabrik	Sjølingstad Uldvarefabrik
4. des.	Utstillingsåpning: «Kunst innkjøpt gjennom 70 år», Farsund kunstforening	Nordberg fort
6. des.	Julemøte med foredrag v/Flekkefjord historielag	Flekkefjord museum
26. nov. - 22. des.	«Historisk juletreutstilling» i Rådhuskvartalet, i samarbeid med Kristiansand kommune	Rådhuskvartalet, Kristiansand
Desember	Pyntede juletrær etter historisk oppskrift i Andorsengården og Vigeland hus.	Mandal museum

MARKEDSARBEID

Besøk i digitale flater/sosiale medier

Museet benytter nettsider og sosiale medier aktivt, og Facebook er museets største utstillingsvindu for profilering av aktiviteter og arrangementer. I sosiale medier kan også museets følgere få et innblikk i livet «bak kulissene» i museet. Vest-Agder-museet som helhet og hver avdeling er representert med egen side på Facebook og Instagram, i tillegg til egne sider på museets hjemmesider.

Alle kanaler hadde en økning i besøk/følgere i 2022:

Nettsiden www.vestagdermuseum.no:

	2019	2020	2021	2022
Økter	102 126	114 687	153 524	205 364
Sidevisninger	253 041	275 793	330 455	400 490

Antall besøk (økter) har hatt en økning på 33,7 % fra 2021.

Sosiale medier pr. 1. januar 2023, totalt alle museene:

	2019	2020	2021	2022
Følgere på Facebook	26 755	29 414	32 476	39 431
Følgere på Instagram	9 358	10 882	13 003	14 976

Nyhetsbrev 2022:

	2019	2020	2021	2022
Nyhetsbrev sendt ut	21	22	17	7
Abonnenter nyhetsbrev	333	467	806	1 534

Den digitale gjesten

På vestagdermuseum.no bruker vi måleverktøyet Google Analytics. Statistikken viser at det i 2022 var en økning i antall besøkende på nettsiden. Hvert besøk resulterte i snitt til 1,95 sidevisninger. 35 % av de besøkende kommer fra Kristiansand og Oslo. 77 % var fra norske IP-adresser. I sosiale medier har det fleste avdelingene mest lokale følgere, og det er en overvekt av kvinner som følger oss.

Samarbeid med destinasjonsselskapet Visit Sørlandet

Vest-Agder-museet er fortsatt hovedpartner i markedssamarbeidet til Visit Sørlandet. I tillegg til at museet benytter reiselivsklyngen aktivt gjennom kurs og samlinger, ble Vest-Agder-museet representert i Visit Sørlandets markedsføringskanaler som nettsider, sosiale medier, nyhetsbrev, turistguider, Dyreparkavisen, native annonsering (digitalt og print) m.m. I tillegg var Vest-Agder museet i 2022 med på en videoproduksjon fra Sjølingstad Uldvarefabrik.

Nettbutikk

Nettbutikken til Vest-Agder-museet har i 2022 omsatt for kr 159 703,-, en økning på 23% fra 2021. Besøk til nettbutikken er økt med 66%. Produktene i nettbutikken er tilgjengelige på vestagdermuseum.no, nettbutikk-vam.myshopify.com, Google Shopping og på Facebook og Instagram kontoene til Vest-Agder-museet. De mest populære produktene er Sjølingstadgarn, ull og familieårskort. Ellers er det jevnlig salg av 36 forskjellige boktitler (mest våre egne) som ligger i nettbutikken.

Årskort

I 2022 ble det solgt 135 årskort/fellesbillett til Vest-Agder-museet*:

	Voksen	Barn	Familie	Totalt
Salg i nettbutikk	16	0	77	93
Salg i museene (registrert i ny kasse)	12	1	29	42
Totalt	28	1	106	135

*2021: 52 årskort: 28 solgt i nettbutikken og 22 gjennom museumssalg.

Gratis årskort:

Vest-Agder-museet videreførte også i 2022 ordningen med gratis årskort til lavinntektsfamilier. Kommunene, ofte gjennom NAV, bestilte kort fortløpende gjennom hele året. I tillegg videreførte museet ordningen med å sende ut egne flyktningekort som ga gratis inngang, bestilt gjennom kommunale integreringskontor og flyktningmottak. I 2022 ble det delt ut 99 av de «gamle» flyktningekortene (avviklet i 2022 og erstattet med vanlige årskort) og 223 årskort. Årskortene var fordelt på 157 familiekort, 21 barnekort og 45 voksenkort. Tilsvarende tall for 2021 var 100 flyktningekort og 60 årskort.

HELHETLIG SAMLINGSFORVALTNING

Vest-Agder-museets arbeid med samlingsforvaltning er omfattende og har i 2022 spesielt dreid seg om forberedelser til flytteprosessen av samlingene inn i nytt magasin. Arbeidet er organisert gjennom en samlingsforvaltningsgruppe som inkluderer inntakskomiteé og ansatte med ansvar for registrering på den enkelte avdeling. Leder for samlingsforvaltning, samlingsforvalter, prosjektansatt samlingsforvalter og registrator har alle i hovedsak jobbet med forberedelser til og flytting av gjenstander til det nye magasinet, som stod klart i september.

Samlingsforvaltningen er nært knyttet til museets andre kjerneoppgaver, så som forskning og formidling. Museet publiserer løpende både gjenstander og utstillinger på DigitaltMuseum. Digitalisering er et prioritert arbeidsfelt og det har vært avholdt intern «workshop» i *digitaltmuseum.no* for 6 ansatte. Flere i samlingsforvaltningsgruppen har deltatt på en rekke relevante kurs, seminarer og brukermøter hos KulturIT.

Gjenstandsregistrering

Museets gjenstander registreres i Primus, som er museenes digitale samlingsdatabase. I 2022 har det vært 11 ansatte som har hatt tilgang til Primus for registrering, hvorav 3 i prosjektstillinger knyttet til flytteprosjektet til nytt magasin. Det totale antallet nye primusregistreringer for 2022 gjenspeiler ikke det reelle arbeidet som har skjedd knyttet til gjenstandsregistrering i 2022, da en del tid også har blitt brukt til opprydding i tidligere registreringer. Flere gjenstander som tidligere var registrert i Primus uten bilde har fått lagt til bilde og blitt publisert.

Vest-Agder-museet har rundt 60 000 gjenstander i samlingene. Av disse er nå 30 714 registrert i Primus, hvorav 3303 nye registreringer i 2022. Det har blitt jobbet med registrering på flere nivåer, såkalt minimum, enkel og fullverdig. Hvilket nivå det har blitt registrert på avhenger av prosjektet og gjenstandsmassen. Mange av registreringene for 2022 er minimums registrering, hvor det kun er oppført betegnelse og bilde av eldre katalogkort. Ved årsskiftet 2022/2023 er 20 000 gjenstander oppført med bilde i Primus.

Avdeling	Nye reg. i Primus i 2022, gjenstander	Nye reg. i Primus i 2022, fotografier	Totalt reg. i Primus pr. 31.12.2022	Totalt antall gjenstander i samlingene
Flekkefjord museum	418	11	1 317	7 666
Lista museum	349		4 833	9 300
Sjølingstad Uldvarefabrik	1		614	980
Mandal museum	189		2 861	3 470
Kristiansand kanonmuseum	0		141	1 500
D/S Hestmanden	11		65	180
Gimle Gård	33		1 892	4 000
Kristiansand museum	2 240		13 496	26 030
Setesdalsbanen	39	12	1 895	2 750
Vest-Agder-museet felles	24		3 600	3 600
Totalt for Vest-Agder-museet	3 280	23	30 714	59 476

Selv om flytting til nytt magasin har krevd mye tid og ressurser i 2022, har også samlingsforvaltningsgruppa bidratt til felles prosjekter og til avdelingene i museet. Ved alle avdelinger har det blitt jobbet med etterslep på registreringer, samt fortløpende registrering av nye inntak for å unngå ytterligere etterslep. Det har blitt gjennomført én rullerende samlingsforvaltningsøkt i 2022, der 7 ansatte fra ulike avdelinger deltok i fotografering og delvis ompakking av draktsamlingen fra Holmegaards samling i Mandal. Det har i tillegg blitt gitt rådgivning til ubemanna museer og etter henvendelser fra publikum.

Inntak og avhending av gjenstander

Vest-Agder-museet praktiseres en restriktiv inntakspolitikk. Alle tilbud om gaver til museet vurderes av inntakskomiteen. Samlingene har økt med 143 nye objekter i 2022. Det er tatt inn enkeltgjenstander og ingen større samlinger. Ved Mandal museum er det kjøpt inn verk etter sentrale kunstnere som formidles ved avdelingen. Kristiansand museum har tatt inn gjenstander knyttet til håndtering av koronapandemien, f.eks. gjenstander fra grensepunkter i byen og fra teststasjonen på Vige.

I 2022 har det blitt avhendet totalt 23 gjenstander. Ikke alle eierstiftelsene har godkjent museets nye avhendingsrutine. Det arbeides ut fra hvilke avdelinger som har mest behov for oppdatert avhendingsrutine.

DigitaltMuseum

DigitaltMuseum er en felles database over samlinger i norske og svenske kunst- og kulturhistoriske museer. Vest-Agder-museet publiserer jevnlig på DigitaltMuseum i forbindelse med registreringen av gjenstander. Det har blitt produsert og publisert syv nye digitale utstillinger i 2022; «En rik draktttradisjon – folkedrakter fra Vest-Agder» og 6 ulike utstillinger med gjenstander fra A. Asbjørnsens tobaksfabrik.

Det jobbes kontinuerlig med å ta nye bilder av allerede registrerte gjenstander, også med tanke på publisering på DigitaltMuseum. Ved utgangen av 2022 hadde Vest-Agder-museet til sammen 10 630 gjenstander publisert på DigitaltMuseum. Dette er en økning på 1409 gjenstander fra 2021 og innebærer at **35 %** av museets registrerte gjenstander er digitalt tilgjengelige på DigitaltMuseum. Grunnen til økningen er at de enkelte avdelingene i museet i større grad har begynt å publisere fotomateriale på DigitaltMuseum.

Avdeling	Gjenstander publisert på DigitaltMuseum
Flekkefjord museum	399
Lista museum	1 088
Sjølingstad Uldvarefabrik	584
Mandal museum	1 340
Kristiansand kanonmuseum	24
D/S Hestmanden	28
Gimle Gård	404
Kristiansand museum	2 570
Setesdalsbanen	1340+83
Vest-Agder-museet felles	2 770
Totalt for Vest-Agder-museet	10 630

TRYGG IVARETAKING

Fotosamlingene/Agderbilder.no

Vest-Agder-museet har egen fotograf som deler sin tid mellom museets fotosamlinger og Agderbilder.no, en fotobase på nett med bilder fra regionen, driftet av museet i samarbeid med Agder fylkeskommune og medlemsinstitusjonene.

I løpet av året har de siste vannmerkene blitt fjernet ved nedlasting på Agderbilders nettsted. Likevel har det i løpet av 2022 kommet inn 110 bildebestillinger, med 466 utsendte bildefiler fordelt på 93 forskjellige kunder. Publikum har i løpet av 2022 lastet ned 2 817 bilder fra nettstedet. Det er et stort engasjement rundt fotosamlingene på nett, med tilbakemeldinger med ny eller korrigert informasjon om bilder i basen. Vest-Agder-museet forvalter ca. 240 000 fotografier, hvorav 18 796 inngår i Agderbilder.no. Totalt inneholder Agderbilder.no ved utgangen av året 88 712 fotografier, en økning på 4 630 bilder i 2022. Blant nye bilder publisert i 2022, er drøyt 1 700 bilder fra arkivet etter Dagfinn

Pettersen, nærmere 400 bilder fra SørFly-arkivet, 345 bilder fra Lillesand By- og sjøfartsmuseum og ca. 200 bilder fra Lindesnes bibliotek.

Agderbilder og Vest-Agder-museet har i 2022 produsert en stor friluftsutstilling på betongfendere med 20 motiver fra Agderbilders samling. Utstillingen har turnert fra torvet i Kristiansand (juni) til Rysstad (juli og august), Bygland (september og oktober) – og tilbake til Kristiansand (ved Gravane) fra oktober og ut året.

For øvrig har museets fotograf i 2022 arbeidet med fotografering av Marna-motorer til bruk i ny industrihistorisk utstilling på Ballastbrygga i Mandal, deltatt i produksjonen av «Miles-Gemini-filmen» i utstillingen på Kjevik lufthavn og jobbet med forberedelse på «Lyktestolpe-utstillingen» - et samarbeidsprosjektet med Setesdalsmuseet som skal vise historiske foto på stolper i Markensgate i Kristiansand og videre oppover Setesdalen. Også Christianssands Bryggeris siste tappinger av julebrus og Pilsner-øl har blitt foto-dokumentert.

Nytt fellesmagasin i Vest-Agder-museet

Vest-Agder-museet har magasiner og lager flere steder i Agder. Magasinforholdene er jevnt over dårlige og det er derfor svært gledelig at museets nye felles magasin høsten 2022 stod ferdig til innflytting. Slik vil museet i langt større grad kunne oppfylle krav både til klima og sikkerhet i oppbevaringen av samlingene.

Leder for samlingsforvaltning og teknisk konservator har vært en del av det pågående byggeprosjektet for å sørge for at leveransen oppfylte spesifikasjonen og at magasinet dekker museets behov. Det er lagt til grunn moderne løsninger som gir et «lavenergi-magasin». Ut fra byggets konstruksjon utnyttes grunnen som varme-/kuldemagasin og det er mål om at 3500 m² areal skal driftes med mindre enn 50 000 kWt/år. I september overtok Vest-Agder-museet som leietaker hele det nye magasinet. 300 kvadratmeter av arealet framleies til Lindesnes fyrmuseum som del av et samarbeid mellom museene. Installasjon av tekniske løsninger ble gjennomført i september/oktober, og det ble montert innredning i 3 av magasinets 5 rom. Gitterreoler er montert i magasinet for kunst, manuelle kompaktreoler er montert i metallmagasin og magasin for små gjenstander. I november ble det montert pallereoler som skal benyttes i magasin for store gjenstander. Dermed var magasinet ferdig innredet før årets slutt.

To prosjektansatte startet våren 2022 i museet for å delta i flytteprosjektet sammen med leder av samlingsforvaltningsgruppa og museets samlingsforvalter. Fram til magasinet stod klart til innflytting, har arbeidet bestått i registrering av gjenstander og andre forberedelser til flyttingen. I november og desember kunne selve flyttingen starte og ved årsslutt var 100 paller med større gjenstander på plass i magasinet. Flytteprosessen fortsetter for fullt og den fysiske flyttingen planlegges å være ferdig i 2024.

Bygningsvern og vedlikehold ved avdelingene

Vest-Agder-museet har fokus på ivaretagelsen av den antikvariske bygningsmassen vi forvalter. Oppgavene løses innenfor de økonomiske rammene som foreligger i ordinært driftsbudsjett og gjennom ekstra tilskudd. Prinsippet *vern gjennom bruk* gjelder for flere av museets bygg og anlegg, spesielt de teknisk-industrielle anleggene.

Bygningsvern i Vest-Agder-museet utføres etter antikvariske prinsipper og i dialog med Agder fylkeskommunes avdeling for kulturminnevern og kulturturisme som forvaltningsmyndighet. Ved istandsetting og restaurering legges tilgjengelig arkivmateriale og annen dokumentasjon, samt påviste konstruksjonsspor i eksisterende bygningsmasse til grunn for utførelsen. Museet søker både offentlig og privat ekstern finansiering for å øke midlene som kan brukes til bygningsvern. Riksantikvaren og Jernbanedirektoratet bidrar med tilskudd til henholdsvis Sjølingstad Uldvarefabrik og Setesdalsbanen.

Bygningsvernressursene, inkludert vaktmestertjenester/driftsleder, er fordelt med 3 stillinger på Kristiansand museum, hvorav 1 prosjektansatt håndverker, 1 stilling på Gimle Gård, 1,5 stilling på Sjølingstad Uldvarefabrik og 1 stilling på Lista museum. I tillegg leier museet inn kompetanse knyttet til flere av bygningsvernprosjektene. På Setesdalsbanen kjøpes bygningsvern- og vedlikeholdstjenestene fra eksterne leverandører etter behov. Vest-Agder-museet bidrar også til ekstern kompetansebygging og opplæring. Blant annet har Kristiansand museum etablert et samarbeid med Tangen videregående skole og Universitetet i Agder om opplæring i tradisjonshåndverk og bygningsvern i videregående skole.

I det følgende presenteres stikkordsmessig bygningsvern- og vedlikeholdsarbeid utført i 2022. Vaktmestertjenester og sikkerhetsarbeid er ikke med i oversikten.

Setesdalsbanen

- Malerarbeid utført gjennom sesongen.
- Rullende materiell er klargjort og kontrollert før sesongen.
- Istandsetting av lokomotiv nr. 2 i verkstedet på Grovane.
- Kjelen til lokomotiv nr. 2 befinner seg hos Israel Newton, England, for reparasjon (ferdig 2023).
- Restaurering av rasoverbygget i Vrengen.
- Venteskur fra tidligere Hornessund stasjon er i ferd med å bli gjenoppført i Beihøldalen.
- Gang og kupeer er malt i den bredsporede vogna som brukes som sovevogn, det er lagt nytt linoleumsgulv og nye vinduer satt inn.
- Omlastingskrana er godkjent.
- Ventebu Kringsjø er ferdig istandsatt og satt på plass.
- Materiallageret er pusset opp.

Kristiansand museum

- Videre restaurering på Vestre Strandgate 44 (Sjøfarten).
- Restaurering av Nomelandsloftet er pågående.
- Igangsatt restaurering av Mørchs paviljong (kafeen).
- Oppstart av restaurering på Børskiosken ble satt i gang før jul.
- Det arbeides med å ferdigstille Løa på Setesdalstunet.
- Gjennomført forarbeid til restaurering av Årestua, blant annet ved dendrokronologisk undersøkelse.
- Det er foretatt 3D-skanning av antikvariske bygg for dokumentasjon. I 2022 ble dette gjennomført på Årestua, Nomelandsloftet og Børskiosken.
- Prosjekt med nye lysarmaturer i Minibyen er ferdigstilt.
- Nytt tak på potetkjelleren/verkstedet er på plass.
- Bygata har blitt drenert.
- Det har vært gjennomført opprusting av kaféhagen.
- Etablering av en liten hage med plen og beplantning foran Børspaviljongen.

- Museumshåndverker deltok som instruktør og formidler for Agder fylkeskommune for Den kulturelle skolesekkens fagdag innen tradisjonshåndverk i Froland 25.-29. april.

Gimle Gård

- Årlig vedlikehold av muren på hovedbygningen, og hele muren er blitt kalkmalt.
- Fasaden mot rosehagen har blitt vedlikeholdt for å forlenge malingsintervallet.
- Utbedring av taket etter at det ble oppdaget større råteskade i undertaket. Jobben strekker seg ut i 2023.
- En søyle ved hovedinngangen har blitt rehabilitert.

Oddeøya museumshavn

- Det er igangsatt arbeider med å fjerne den ødelagte delen av bryggeanlegget i Nodeviga båthavn.

D/S Hestmanden

- Generelt vedlikeholdsarbeid gjennomført på dugnad gjennom året.
- Vedlikehold av tredekk utført gjennom vinterhalvåret av båtbygger fra Bragdøya kystlag.
- Bytte av begge mastetopper våren 2022.
- Overhaling av trekasser til livredningsutstyr våren 2022.
- Bytte av diverse lager i hvittmetall våren/vinter 2022.
Utført ved hjelp av lokal bedrift og Nordnorsk fartøyvernssenter.
- Inspeksjon og reparasjoner på hovedkjele ble utført høsten 2022.
- Justeringer på hovedmaskin utført før, under og etter seilas 2022.
- Installering av eksternt alarmanlegg for varsling av brannvesen.

Kristiansand kanonmuseum

- Skjøtsel på Møvik fort iht. skjøtelsplan fra Forsvarsbygg, utført på dugnad.
- Rasfarlig mur ved geværmagasin ble etter avtale med Forsvarsbygg fjernet på dugnad.
- Fjerning av tagging på kanonrøret.
- Påbegynt prosjekt med istandsetting/tetting av taket på kanonbunkeren, i regi av fortseier Forsvarsbygg.
- Div. vedlikeholdsarbeider på jernbanesporet.
- Klargjøring av togsett før og gjennom sesongen, utført på dugnad.

Mandal museum

- På Vigeland hus er gavlvegg mot vest og deler av sørvisbygg blitt malt.
- Vannlekkasje inn til «medierom» på sørvisbygget på Vigeland hus er utbedret.
- Lindesnes kommune har satt i stand den vestlige steintrappa i hagen på Andorsengården.
- På Andorsengårdens hovedhus er fasade mot nord istsandsatt. Gavl mot øst er under arbeid.
- Det er Lindesnes kommune som står for disse arbeidene.

Sjølingstad Uldvarefabrik

- Istandsetting av vinduer i spinneribygget.
- Bygging av fisketrapp sammen med Naturvernforbundet og Sjøørretklubben i bekken bak fabrikk.
- Istandsetting av damanlegget på Stuvann med restaurering av broen og nye planker til regulering av vannmassene.

- Begge pipene og den ene pipehatten på disponentboligen er reparert og istandsatt.
- Gjennomført kjelekontroll og fått 5 års videre tillatelse til drift på kjelen.

Lista museum

- Hoveddøra til Midthasselhuset er restaurert og satt inn igjen.
- Restaurert to vinduer i løa på Midthasselhuset.
- Nytt klimaanlegg i magasinet på Vanse.
- Nye trappetrinn m.m. i magasinet på Vanse.
- Byttet viftemotor i Mabergåsen.
- Utført tilstandsrapport, anbudsrunde og valg av firma for restaurering av Waages hus.
- Ombygging av lageret i hovedbygget på Nordberg fort.

Flekkefjord museum

- Flekkefjord kommune har malt Sjøbuene utvendig, juni 2022.
- Christoffer Beers hus er vasket utvendig.
- Verkstedet i Sjøbuene er ryddet og organisert – istandsatt for bruk som kurslokale.
- Det er satt opp nye skilt «Museum» ved inngangen til museet.
- Solstrand var ute av drift i 2022 grunnet manglende deler til motoren. Planlagt istandsatt fram mot sesongen 2023.

Tingvatn

- Tak og bakvegger på «matbygget» er ferdigstilt etter tradisjonell håndverks- og byggeskikk. Det er brukt never på taket med jord og torvstokker.

SOLID KUNNSKAPSPRODUKSJON

Meld. St. 23 (2020-2021), Museumsmeldinga, opererer med hovedbegrepet «solid kunnskapsproduksjon» i stedet for «forskning» for å understreke at museene er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand, og at de skal være offensivt rettet mot omgivelsene. Det betyr blant annet at handlingsbåren kunnskap og digital tilgjengeliggjøring blir vektlagt i tillegg til tradisjonell forskning.

Vest-Agder-museets arbeid med solid kunnskapsproduksjon er forankret i museets forskningsplan (2019-2023). Hovedtyngden av forskning i 2022 var gjennom det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line» (I-ON) og forskningsprosjektet «Hva skjer med det ufortalte?», men det er også arbeidet med solid kunnskapsproduksjon innen militærhistorie, industrihistorie, bygningsvern og avdelingenes lokalhistorie.

Publikasjoner utgitt av Vest-Agder-museet i 2022

- Pabst, K. og Aaby, G. (red.): *Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter krigen*, Vest-Agder-museet (2022). En utstillingskatalog på norsk og engelsk. Illustrert, 261 sider.
- Markussen B., Torjesen D. O., Tronstad R. og Quidding H. (red.): *Henrik Arnold Thaulow – en verdensmann i Christiansand. Et festskrift om hans liv, tid og etterkommere*, Vest-Agder-museet, (2022). Antologi, innbundet og illustrert, 265 sider.

Samproduksjon mellom Lista museum og Lister friluftsråd:

- Engesland-Halsne E., Hiorth Ø., Landmark Chr.: *Kulturhistoriske turer i Farsund* (2022). 31 kulturhistoriske turer og kulturminnene rundt dem.

Fagfellevurderte artikler og andre publiserte arbeider 2022

- Bie, R.: *The significance of school in exile. The Norwegian boarding school in Great Britain during the Second World War*, MA historie, Universitetet i Agder (2022). Karakter: A.
no.uia:inspera:126443738:20647080.pdf (unit.no)
- Pabst, K. (2022) "Secrets are always more dangerous than stories" Or: How to shed light on the hidden? Online article, introduction, *peer-reviewed by other museum professionals in Identity on the Line*, <https://i-on.museum/online-publication/secrets-are-always-more-dangerous-than-stories-or-how-to-shed-light-on-the-hidden/>
- Pabst, K. (2022): "Keep it quiet! Family secrets in the aftermath of WWII" Long-term consequences of WWII in Norway, and its repercussions within some families. Online article, *peer-reviewed by other museum professionals in Identity on the Line*, <https://i-on.museum/online-publication/keep-it-quiet-family-secrets-in-the-aftermath-of-wwii/>

Pågående forskning og kunnskapsutvikling

- Forskning knyttet til «Identity on the Line» (I-ON). Flere artikler under arbeid.
- Forskningsprosjekt «Hva skjer med det ufortalte? Hemmeligheters langtidskonsekvenser i et intergenerasjonelt perspektiv» (2021 – 2023), støttet av Kulturrådet. Samarbeidspartnere er forskere fra Universitetet i Tromsø, Gjenreisningsmuseet i Hammerfest og Universitetet i Vilnius, Litauen. Prosjektet tar utgangspunkt i funn fra I-ON. I 2022 ble to av prosjektets tre deler gjennomført: 1) kartleggingen av internasjonal forskningsstatus og gjennomføringen av en internasjonal, digital konferanse 17. og 18. mars 2022. 2) Innsamling og analyse av et 30 nye intervjuer med tre generasjoner, knyttet til langtidskonsekvensene av andre verdenskrig.
- Industri/arbeidshistorie: Avtale inngått med Universitetsforlaget om utgivelse av bok om tilknytningsformer i arbeidslivet, forskningsprosjekt gjennom nettverk for Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie, ved Mandal museum. Manus sendt til forlag, fagfellevurdering pågår.
- D/S Hestmandens eventuelle rolle under Operasjon Asfalt som del av den kalde krigen (1951).
- Militærhistorie: Arbeid med en publikasjon, på norsk og engelsk, om Odderøyas militære kulturminner. Det er også igangsatt et arbeid knyttet til overføring av handlingsbåren kunnskap i bruk av det tekniske anlegget og kjøring av kanonen på Møvik fort.
- Bygningsvern/byggeskikk: Bruk av 3D-skanning i restaureringsarbeidet på Setesdalstunet ved Kristiansand museum for nøyaktig å dokumentere bygningen, og på sikt overvåke bygningsmassen for å oppdage eventuelle forandringer og skader i konstruksjonen. Det arbeides også med å kunne bruke gjenbruke dataene i formidlingssammenheng.

Det har ellers foregått solid kunnskapsproduksjon i museet i 2022 knyttet til utvikling av utstillinger, kulturhistoriske foredrag og artikler på museets nettsider. Flere titalls foredrag er holdt og 15 artikler med fagstoff er publisert på nettsidene i løpet av året.

Vest-Agder-museet er representert i Rådet for Forskernettverk Agder og i redaksjonskomiteen for publikasjonene fra Agderseminarene. Årets seminar ble arrangert på ARKIVET freds- og menneskerettighetssenter. Tema: «VI» og «DE ANDRE» – utenforskap og fiendebilder på Agder, ca. 1850 til i dag».

AKTIV SAMHANDLING

Vest-Agder-museet inngår i ulike samarbeidskonstellasjoner og -relasjoner, formelle og uformelle, i større nettverk og bilateralt, på den enkelte avdeling og samlet – lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Internasjonalt nivå

«Identity on the Line» (I-ON)

Det internasjonale, EU-støttede samarbeidsprosjektet «Identity on the Line» (2019-2023) handler om identitet og langtidskonsekvenser av krig og migrasjonsprosesser i Europa i løpet av de siste 100 årene. Vest-Agder-museet v/ førstekonservator Kathrin Pabst leder prosjektet og jobber tett sammen med seks museer og ett universitet i Norge, Sverige, Danmark, Polen, Litauen, Slovenia og Kroatia. Prosjektet har en egen nettside med oppdatert informasjon: www.i-on.museum og en digital utstilling: www.identityontheline.eu.

Per 31.12.2022 har de aller fleste aktivitetene i prosjektet blitt gjennomført:

- Innsamling av totalt 164 dybdeintervjuer i de sju landene
- Produksjon og åpning av sju lokale, nasjonale utstillinger og én fellesutstilling som vandrer i Europa.
- Publisering av online-artikler fra alle partnere
- Ferdigstilling av åtte filmer
- Gjennomføring av workshops, digitale forelesninger, turer til kulturminner i alle partnerlandene
- Produksjon av et undervisningsopplegg for ungdomsskolen og videregående skole
- I 2022 har prosjektet og resultatene blitt presentert gjennom mer enn 40 foredrag, keynotes, workshops eller masterclasses i 12 europeiske land.

“Identity on the Line” har nådd ut til mennesker i hele Europa:

- Mer enn 100 000 mennesker har besøkt de lokale/nasjonale utstillingene og fellesutstillingen «Identity on the Line».
- Prosjektet har nådd ut til 2,6 millioner sosiale medier.
- 11 millioner har sett nyheter fra prosjektet i sju land.
- 5000 museumsansatte og andre profesjonelt interesserte har fulgt prosjektet og deltatt i digitale workshops.

Profilen til I-ON er direkte knyttet til Vest-Agder-museets arbeid med samfunnsrolle, museumsetikk og sensitive tema. Vest-Agder-museets delprosjekt, «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter andre verdenskrig» handler om andre verdenskrig de fortsatt tabubelagte historiene etter den tyske okkupasjonsmakten. Vandreutstillingen åpnet på Kristiansand museum i februar 2022.

I september 2022 ble I-ON og Vest-Agder-museet hedret med *European Museum Academy Award 2022*, en pris som deles ut kun ved spesielle anledninger. I begrunnelsen for utdelingen ble det blant annet framhevet at:

«Det er beundringsverdig at et mellomstort museum som Vest-Agder-museet har ledet et så komplekst internasjonalt prosjekt, som samler seks andre små/mellomstore institusjoner spredt over hele Europa.»

Internasjonale nettverk

Førstekonservator Kathrin Pabst var styreleder for en av ICOMs 32 internasjonale komiteer: «The International Committee on Ethical Dilemmas», IC Ethics fram til 5. desember 2022.

Nasjonalt nivå

Vest-Agder-museet deltar i formelle og uformelle nettverk på nasjonalt plan. Museet har en svært bred tematisk og samlingsmessig portefølje. Derfor er det nyttig å delta i en rekke faglige nettverk og foreninger:

Kulturdirektoratets nasjonale museumsnettverk

- Nasjonalt nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie
- Nasjonalt nettverk for teknologi og industrihistorie
- Nasjonalt nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern
- Nasjonalt nettverk for drakt og tekstil
- Nasjonalt nettverk for fotografi
- Herregårdsnettverket, nasjonalt nettverk
- Nasjonalt nettverk for fiskerihistorie og kystkultur
- Sjøfartsnettverket
- Nasjonalt nettverk for demokrati og menneskerettigheter

Andre formaliserte nasjonale nettverk eller faglige interesseforeninger

- Nettverk for museumsbaner og jernbanehistorie
- Norsk industriarv (tidligere «Industrianleggenes fellesråd»)
- Museumsnettverk i Virke (direktør, administrasjon og reiseliv) og ulike arbeidstakerorganisasjoners fagnettverk
- Norsk forening for fartøyvern
- Tekoteknisk forening (SU)
- Kulturrådets utviklingsprogram for forskning (programmidler 2021-2023)
- Norges museumsforbund
- ICOM - The International Council of Museums

Roller i organisasjonsarbeid på museumsfeltet nasjonalt (2022):

- Norges museumsforbund (NMF): Direktør John Olsen – leder av valgkomiteen til styret for NMF. Administrasjonssjef Gro Eikeland – medlem av valgkomiteen i seksjon for ledelse. Judith S. Nilsen, formidlingsleder ved Sjølingstad Uldvarefabrik – varamedlem til styret i seksjon for formidling.

Simon Mawdsley, papirkonservator i fagseksjonen – varamedlem i seksjon for samlingsforvaltning.

- Sylvi Sørensen, avdelingsleder ved Sjølingstad Uldvarefabrik – styremedlem i Norsk Industriarv.

Regionalt og lokalt nivå

Vest-Agder-museet deltar i flere nettverk på regionalt og lokalt nivå.

Av regionalt nettverksarbeid kan nevnes:

- Museumspedagogisk forum på Agder
- Rådet for Forskernettverk Agder
- Kultur- og reiselivsnettverket Visit Sørlandet og de regionale destinasjonsselskapene (avdelingsleder Sylvi Sørensen er styremedlem i Visit Lindesnes)
- Cruisenettverket, Næringsforeningen, Kvadraturforeningen og Markedsførereforeningen i Kristiansandsregionen, Lister friluftsråd med flere.
- Ulike historielag, stiftelser, kunstforeninger, kystlag, båtforeninger og andre relevante foreninger lokalt i hele vestre Agder, eksempelvis i utviklingen av Industrihistorisk senter på Ballastbrygga i Mandal.

Samarbeid på institusjonsnivå, noen prosjekter:

- Eierkommunene til Vest-Agder-museet og Agder fylkeskommune, spesielt avdeling for kulturminnevern og kulturturisme og avdeling for kultur, idrett og frivillighet.
- Aust-Agder museum og arkiv: en rekke samarbeid, blant annet om utdeling av prosjektmidler til lokalmuseer og andre aktører på det kulturhistoriske feltet (se under), og fotoutstillinger.
- Arkivet freds- og menneskerettighetssenter, spesielt knyttet til D/S Hestmanden – Norsk krigsseilermuseum.
- Naturmuseum og botanisk hage/UiA, skilting om slettsnok-bestanden på Møvik fort
- Kunstsilo, vandretstillingen «Hvem eier morgendagen» og intensjonsavtale mellom Mandal museum/Vest-Agder-museet, Kunstsilo og Munch-museet om samarbeid om institusjonenes samlinger etter Amaldus Nielsen.
- Tangen videregående skole/UiA: Samarbeid med Kristiansand museum om opplæring i tradisjonshåndverk og bygningsvern i videregående skole.

Ellers samarbeider museet med kompetansebedrifter og kreative miljøer i ulike sammenhenger og prosjekter, slik som Kanon Produksjon (DKS og forestilling om bord på D/S Hestmanden), Agder XR (digitale formidlingsmåter) og Mer Film (filmen «Krigsseileren»).

Utredning om arkiv- og museumsstrukturen på Agder

Regionplan Agder 2030 og handlingsplan 2021-24 har gjennomgang av arkiv- og museumsstrukturen på Agder som ett av sine tiltak: «Fylkeskommunen vil sammen med Aust-Agder museum og arkiv, Vest-Agder-museet og Arkivsenter Sør, samt eierkommunene utrede og vurdere om dagens arkiv- og museumsstruktur er hensiktsmessig organisert». Arbeidet ble startet opp i 2021. Det ble nedsatt ei arbeidsgruppe for å utarbeide et mandat for den videre prosessen. Arbeidsgruppa består av ledelse og ansattrepresentanter fra de tre institusjonene, samt representanter fra seks av eierne. WSP er

leid inn som prosjektkoordinator. Mandatet var ferdigstilt fra arbeidsgruppa før sommeren og ble deretter sendt til behandling hos institusjonene og eierne. Utredningen videreføres i 2023.

Studenter i praksis

Vest-Agder-museet har i 2022 hatt to bachelorstudenter i historie i treukers praksis ved museet som et ledd i studieemnet «Humanister i praksis» ved UiA. Formålet med ordningen er å gjøre humanistiske studier mer arbeidsrelevante. Studentene fikk innblikk i ulike arbeidsoppgaver ved museet, alt fra behandling og registrering av gjenstander, undersøkelser og kildesøk til skriving av en faglig basert artikkel til hjemmesidene våre.

Museet har også inngått en treårig samarbeidsavtale (2021-2024) med UiA – Fakultet for kunsthøgskolen om å være praksissted for studieemnet «Formidlingspraksis», med oppstart vårsemesteret 2022. Vest-Agder-museet hadde til sammen fem studenter i ordningen i 2022 ved avdelingene Kristiansand (2), Sjølingstad/Mandal (1) og Tingvatn (2). Formidlerne ved de nevnte avdelingene var studentenes praksisveiledere.

I 2022 har Vest-Agder-museet hatt en masterstudent fra Aarhus universitet i praksis i fem måneder knyttet til Tingvatn fornminnepark. Studenten deltok i alle deler av museumsvirksomheten og gjennomførte et arbeid om Tingvatns militærhistorie, som en del av kunnskapsgrunnlaget til en masteroppgave om skandinavisk forsvarssamarbeid i etterkrigstid.

Frivillighet

Frivillig innsats og dugnadsarbeid er svært viktig for de fleste av avdelingene i Vest-Agder-museet. Museet har mange svært aktive venneforeninger som til sammen la ned nærmere 25 000 dugnadstimer i 2022. Lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling mellom frivillige og ansatte er sentrale gevinster i samspillet mellom frivilligheten og museet. Det legges ned et omfattende arbeid for å sikre de frivilliges involvering og eierskap til museumsdriften, blant annet gjennom driftsutvalg sammensatt av venneforeningen og museet på de avdelingene der dugnadsinnsatsen er avgjørende for driften. Vedlikehold, drift og formidling på Setesdalsbanen og D/S Hestmanden - Norsk krigsseilermusen, hadde ikke vært mulig på dagens nivå uten frivillig innsats. Begge steder bidrar de frivillige med faglig kompetanse som er svært viktig for museet. Også ved de avdelingene som har mindre venneforeninger, tilfører frivilligheten innsatsfaktorer som museet er opptatt av å utvikle og ta vare på for fremtiden.

Rekruttering av nye frivillige representanter imidlertid en utfordring i mange av venneforeningene. Snittalderen er gjerne høy, og rekrutteringsgrunnlaget begrenset. Det arbeides aktivt med denne utfordringen i samarbeid med venneforeningene. Som ettervirkning etter koronapandemien opplevde noen av venneforeningene i 2022 utfordringer med å få de frivillige «tilbake i aktivitet».

Støtte og tjenester til eksterne aktører og museer

For første gang samarbeidet Aust-Agder museum og arkiv og Vest-Agder-museet om å dele ut prosjektmidler til museer, samlinger og andre aktører innen det kulturhistoriske feltet i Agder som ikke mottar fylkeskommunalt driftstilskudd. Summen som ble fordelt var på totalt 300 000 kroner for 2022.

Det kom inn til sammen 27 søknader om prosjektstøtte med en samlet søknadssum på 1 025 719 kroner.

Av disse fikk følgende 17 prosjekter støtte:

Søker	Kommune	Prosjekt	Tildeling
Aluminiumsmuseet på Hisøy	Arendal	Innkjøp av Filemaker til registrering	5 400 kr
Birkenes historielag	Birkenes	Oppsett og trykking av «Stedsnavn i Birkenes»	25 000 kr
Birkenes bygdemuseum	Birkenes	Skilting av museumsbygninger	8 000 kr
Flekkerøy historielag	Kristiansand	Monter til mineralsamling/belysning	10 000 kr
Historielaget for Dypvåg, Holt og Tvedestrand	Tvedestrand	Restaurering av vinduer Holt skolemuseum/Feragen skole	30 000 kr
Hægeland sogelag og Hægeland bygdemuseum,	Vennesla	Flytting av stavsag fra Kile til Hægeland bygdemuseum	7 600 kr
Klokkergården bygdetun m.fl.	Lyngdal	Seminar om sovjetiske krigsfanger i Lyngdal og Lister-regionen	10 000 kr
Landøy og Udøy velforening,	Lindesnes	Utstilling «Før plasten» på Landøy skolemuseum	20 000 kr
Lillesand by- og sjøfartsmuseum	Lillesand	Skjerm til mobil scene	20 000 kr
Lista forsvarshistoriske forening og Festung Lista hangarmuseum	Farsund	Oppgradering av undervisningsrom	12 000 kr
Marnardal museum	Lindesnes	Restaurering av tram til stabburet	25 000 kr
Minne Åseral Kultursenter	Åseral	Utstilling: «Fotografiets historie»	25 000 kr
Setesdal sogelag	Bygland	Historiske skilt	12 000 kr
Sveindal museum	Lyngdal	Blendingsrullegardiner	30 000 kr
Sykehusmuseet ved SSHF	Kristiansand/ Arendal	Utstilling av jernlunge, bilder og utstyr	20 000 kr
Søgne historielag		Digitalisering og publisering av filmer på nettsted	10 000 kr
Værlands Ord	Risør	Anno 1798	30 000 kr
		Totalt	300 000 kr

Vest-Agder-museet og Aust-Agder museum og arkiv videreførte også muligheten til å søke om rådgivningstjenester. Museer, lag, foreninger og andre som driver kulturhistorisk virksomhet kunne søke faglig råd. Det kom inn seks søknader om rådgivningstjenester. Museet mottar i tillegg henvendelser løpende i løpet av året, som følges opp. Museet tilbyr også utlån av utstillings- og annet formidlingsutstyr og enkelte utskriftstjenester til reduserte priser til andre museer og samarbeidspartnere.